

Senyor president, quan va assumir el càrrec molts temien que, com a ex-líder sindical, governaríeu el país amb un rumb socialista. En compte d'això, heu abraçat polítiques econòmiques liberals que han dut el país a un creixement econòmic espectacular. Heu abandonat els principis del vostre passat?

—Com a president, m'he d'ocupar de tothom. Aquesta és la força de la democràcia. Algú elegit pel poble ha de parar la mateixa atenció a les necessitats d'un banquer, un nen del carrer o un obrer, i cercar l'equilibri entre els interessos comuns. El 2003 vam haver de fer esmenes difícils als pressupostos del nostre govern, i ara els brasilers poden gaudir de més estabilitat. Alhora, vaig usar part del capital polític de què disposava per tornar a posar el país en forma.

—El vostre país va pagar el deute al Fons Monetari Internacional i, d'aleshores ençà, s'ha convertit en un lloc segur per a invertir-hi. 20 milions de ciutadans s'han afegit a la classe mitjana. Amb tot, encara hi ha una enorme bretxa entre rics i pobres entre els 190 milions d'habitants del Brasil. Com espereu solucionar-ho?

—Ningú no pot esborrar injustícies seculares en només vuit anys. Però hem trobat una manera no gaire costosa de superar la pobresa. Donem suport financer als joves perquè puguin anar a escola i aprendre un ofici. També hem creat un programa per a ajudar els joves a assistir a la Universitat. 400.000 joves pobres—més del 40% dels quals són negres— que mai no havien tingut accés a universitats privades, ara reben beques.

—La guerra contra la droga fa estralls a les principals ciutats del país. Les bandes armades controlen la majoria de ravals de Rio de Janeiro. El govern ha perdut control sobre les favelas?

—La policia tota sola no pot resoldre el problema. El govern ha de fer sentir la seua presència i donar oportunitats i, aleshores, la violència remetrà. És per això que netegem els principals suburbis del país. Els facilitem aigua potable, energia i sistemes de clavegueram, escoles, hospitals i biblioteques. Amb un creixement econòmic entre el 4% i el 6%, i uns quants anys, tot serà possible. Hem pressupostat 270.000 milions de dòlars (175.000 milions d'euros) per a

“Europa no s'ha de preocupar per l'esquerra a l'Amèrica Llatina”

Luiz Inácio Lula da Silva (Vargem Grande, Brasil, 1945) és el president del Brasil. En aquesta entrevista, nega que la producció de biocombustible del seu país tinga res a veure amb l'encariment mundial del preu d'alguns aliments bàsics i defensa l'actuació dels principals líders de l'esquerra llatinoamericana, entre ells Hugo Chávez i Raúl Castro.

millorar els ravals i modernitzar la nostra infraestructura, com ara ports, carreteres, ferrocarrils i aeroports —i tot això sense haver de tornar a endeutar-nos.

—I ara, el Brasil es planteja de convertir-se en una potència productora de petroli?

—Hem descobert immenses reserves de petroli a 273 quilòmetres de la costa, a una profunditat de 2.140 metres i sota una capa de 5.000 metres de sal i roca. Tenim el coneixement tècnic necessari per a explotar aquestes reserves. Espereu començar les proves de perforació al març i començar a produir petroli el 2010. Aleshores, el Brasil esdevindrà un gran exportador de petroli. Volem unir-nos a l'OPEP i mira d'abaratir el petroli.

—Fins no fa gaire, lloàveu els productors de sucre com a nous herois nacionals. El Brasil ha fet una aposta per l'etanol, un derivat de la canya sucrera, com a combustible del futur. Però a Europa el biocombustible és vist ara com a ecològicament sospitos.

—El Brasil té 33 anys d'experiència amb els biocombustibles. Els cotxes que es produeixen al país porten motors de sèrie que poden funcionar amb

mescles de gasolina i etanol. Aquests motors redueixen les emissions de CO₂ de manera considerable. Les plantacions de canya sucrera es tallen en sèrie cada cinc anys. Mentre les plantes creixen, atrapen el diòxid de carboni. La producció és tan barata que no té competència.

—Recentment, hi ha hagut avants, des d'Haití a l'Índia, arran dels preus creixents dels aliments bàsics. El conreu de biomassa no fa perillar la producció cerealística?

—Certament, puc arribar a comprendre que els europeus coven aquests dubtes. Però aquest argument no és vàlid ni per a la canya sucrera ni per a l'oli de palma del Brasil. La producció de combustible a partir d'aliments bàsics és, de fet, injustificable. Però són els Estats Units que utilitzen gra per al biocombustible, que aleshores desapareix de la cadena alimentària, mentre que els europeus produeixen energia a partir de la remolatxa sucrera, la colza i el blat. Solc dir als meus amics europeus que

no els paga la pena de reestructurar els sistemes agrícoles eficients per a produir biocombustible. Nosaltres i els africans podem fer una feina molt millor. La Unió Europea hauria de donar al Tercer Món la possibilitat de produir biocombustible. A més, caldria no oblidar que un cost més alt del petroli i dels fertilitzants també contribueix a un preu més alt dels aliments. Caldria no oblidar-ho.

—Però l'expansió de terra de conreu per a la canya sucrera pren espai als camps de cereals i de soia.

—Tenim terra a manta —280 milions d'hectàrees de terra de conreu— i sol i aigua a dojo. La canya sucrera es conrea únicament en el 3% d'aquesta àrea. El primer món hauria de deixar de subvencionar la seua pròpia agricultura i alçar les duanes altament proteccionistes a les importacions.

—El governador de l'estat de Mato Grosso, el màxim productor de soia del món, ha dit que caldrà talar més selva tropical per a cobrir la

demanda d'aliments, especialment a la Xina. L'alt consum de carn i soia a les economies emergents comporta la destrucció del medi al Brasil?

—Això no és veritat. La regió de l'Amazònia no és gaire adient per a la pastura de bestiar. I el sòl no és bo ni per a la canya sucrera ni per a la soia.

—Tanmateix, la tala i la crema il·legals continuen...

—Hem enfortit els nostres controls. La desforestació hi ha minvat de gairebé un 60%, al Brasil. Però a la conca amazònica hi viuen més de 22 milions de persones. Ells també volen menjar, portar cotxes i tenir neveres.

—Els governs d'esquerres són al poder gairebé arreu de l'Amèrica Llatina. Però el continent és dividit en un moviment de tall més socialdemòcrata, representat per vós, i un de més radical, encarnat en el president veneçolà Hugo Chávez. Encara hi ha punts en comú a l'esquerra llatinoamericana?

—L'esquerra sud-americana encara fa servir els mateixos eslògans que l'esquerra europea usava als anys 20 i 30 del segle passat. Els polítics adopten una posició més radical allà on hi ha fam, i on la gent encara no té accés a l'educació. Aquest continent fou sacsat per cops militars. Fa vint anys, encara hi havia grups guerrillers actius a molts països. Avui tots estem d'acord —amb l'excepció de les FARC, a Colòmbia— que les eleccions són l'única manera legítima d'arribar al poder. Les victòries d'Hugo Chávez, Evo Morales i alguns altres, més recentment Fernando Lugo al Paraguai, signifiquen avenços democràtics. Ja començava a ser hora que s'elegiren presidents veritablement del poble.

—Però és precisament Chávez, amb el seu concepte de socialisme del segle XXI, qui intervé en els afers interns d'alguns altres països, especialment a la regió andina. No desestabilitza tota la regió?

—Potser tindrà problemes al seu país. Chávez és, sense dubte, el millor president de Veneçuela dels últims cent anys. Tanmateix, no té ni de bon tros tanta influència com diu la gent. Europa no s'ha de preocupar per l'esquerra a l'Amèrica Llatina.

—De poc que no esclata una guerra entre Colòmbia i l'Equador...

Per al president del Brasil, Luiz Inácio Lula da Silva, ni Europa ni els Estats Units no haurien de produir biocombustible, sinó deixar-ho a les mans de l'Àfrica i de l'Amèrica Llatina.

Les relacions entre el Brasil i Cuba ja eren bones quan Fidel Castro governava a l'illa, i s'han mantingut amb l'arribada al poder del seu germà Raúl.

—I vet ací que Chávez va demostrar ser un pacificador. Per fortuna, la guerra a l'Amèrica Llatina es lliura sovint només de paraula. La llengua és la nostra arma més perillosa. Parlem massa!

—Però no es poden negar els punts calents a l'Amèrica Llatina. La violència a Bolívia amenaça d'escalar, ja que les províncies riques intenten declarar la seua autonomia. No podeu exercir la vostra influència per a evitar més vessament de sang?

—El Brasil, juntament amb l'Argentina i Colòmbia, ha format el Grup d'Amics de Bolívia per a ajudar el país. Quan el camarada Evo estiga llest per a negociar, estarem preparats per a entaular converses.

—Teniu Fidel Castro en un pedestal i el vaig visitar al gener. Ara el seu germà Raúl ha anunciat reformes econòmiques. El Brasil pot ajudar a democratitzar el sistema cubà?

—Jo respecte el camí escollit per Cuba. Raúl mostra que pot ser un successor capaç. Nosaltres volem ajudar-lo. Els experts agrícoles brasilers plantaran 20.000 hectàrees de soia a

Cuba, que serà la primera plantació d'aquest tipus a l'illa. També construïm carreteres i participem en la producció de productes farmacèutics. Els cubans tenen un alt nivell d'educació i ara és hora que creen la base per a fer el gran pas cap al desenvolupament.

—Manteniu l'amistat amb els germans Castro, i encara teniu una excel·lent relació amb el president dels EUA, George W. Bush. Com gestioneu aquest equilibri?

—Sé moure'm entre camps polítics. Quan tothom al món odiava [el líder libi Moamar] al-Gaddafi, jo vaig fer-li una visita oficial. Va alçar un guirigall: "Lula visitant el dimoni!"

—És possible estar a l'esquerra a l'Amèrica Llatina sense rebel·lar-se contra els nord-americans?

—Sempre hi ha un cert preu associat al fet de ser una gran potència, i això val també per a nosaltres, com a gegant econòmic de l'Amèrica del Sud. Els Estats Units sempre han provat de dominar l'Amèrica Llatina. A Bolívia, l'ambaixador dels EUA va comminar les organitzacions de cooperació estrangeres a difamar Evo

Morales. Els qui actuen d'aquesta manera s'enemisten. Vaig aconsellar a Bush que donara suport a l'Amèrica Central, sobretot amb ajuda al desenvolupament.

—El Brasil i la Xina, dues potències econòmiques en auge, han segellat una aliança estratègica. Fins ara, tan sols ha contribuït que els xinesos compraren les vostres matèries primeres i inundaren el mercat amb mercaderies barates. No n'esperàveu més?

—Tots els països tenen problemes amb la força econòmica de la Xina. Vam reconèixer la Xina com a economia de mercat, de manera que poguera prendre part en les converses de l'Organització Mundial del Comerç. Ara ens hem d'assegurar que la Xina complecsa les regles acceptades per tothom.

—Alemanya ha perdut influència política i econòmica al Brasil en anys recents. França, Espanya i fins i tot els Països Baixos hi inverteixen més. Com ho expliqueu?

—Entenc que els alemanys s'interessaren principalment per l'Europa de l'Est després de la caiguda del mur de Berlín. Ara, però, haurien de tornar a parar atenció al Brasil i a l'Amèrica del Sud. Haurien de pensar en el potencial que aquesta regió tindrà en deu anys o quinze. Tenim plans de construir noves centrals hidroelèctriques i dues centrals nuclears, a més d'una connexió de tren de gran velocitat entre Rio i São Paulo. Els espanyols ja hi participen.

—Després de cinc anys al càrrec, continueu essent molt popular. Us presentareu a la reelecció?

—Amb dues legislatures n'hi ha prou. Altrament, la democràcia acaba convertint-se en una petita dictadura. El canvi és bo per al país.

—Però aleshores, us deixareu perdre la final entre Alemanya i el Brasil al Mundial del 2014 com a país amfitrió a l'estadi de Maracanã de Rio!

—Certament, no com a president, però hi seré com a aficionat. Serà molt més fàcil per a mi.

Jens Glüsing i Helene Zuber

© Der Spiegel – EL TEMPS

Traducció de Guillem Soler